

Täysistunto

Torstai 27.10.2016 klo 16.00—20.13

2.3. Suullinen kysymys nollatuntisopimuksista (Kari Uotila vas)

Suullinen kysymys SKT 110/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Uotila.

Keskustelu

16.34 **Kari Uotila vas:** Arvoisa rouva puhemies! Olin aikoinaan jäsen työryhmässä, joka valmisti lain kansalaisaloitteesta. Kansalaisaloite on merkittävä demokratiaa parantava ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia parantava uudistus. Esimerkiksi eduskunnan käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen nollatuntisopimusten kieltämiseksi allekirjoitti yli 63 000 kansalaista. Aloitteessa halutaan parantaa nollatuntisopimuksessa työskentelevien asemaa monella tavalla. Arvoisa pääministeri, te sanoitte sunnuntaina radion Pääministerin haastattelutunnilla, että te ette ole kuullut kenenkään esittäneen nollatuntisopimusten kieltämistä lailla ja että nollatuntisopimusten kieltäminen ei ole kenenkään intresseissä. Arvoisa pääministeri, pidän tätä kansalaisaloitteen unohtamista suuren kuuntelijajoukon edessä suorastaan loukkauksena niitä yli 63 000:ta kansalaista kohtaan, jotka ovat tämän lakialoitteen nollasopimusten kieltämiseksi allekirjoittaneet. Miten teiltä on mennyt ohi tällainen kansanliike, (Puhemies koputtaa) ja mitä nyt vastaatte näille yli 63 000 allekirjoittaneelle?

16.35 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa Pääministerin haastattelutunnin kysymyksessä keskusteltiin työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen yhteistyöstä ja niistä keskusteluista, ja näihin keskusteluihin viittasin. Eli me otamme osana tätä aktiivista työvoimapolitiikkaa esille työmarkkinajärjestöjen pyynnöstä myöskin pelisääntöjen laatimisen nollatuntisopimuksiin. Noissa keskusteluissa ei noussut vaatimusta siitä, että ne kokonaan kiellettäisiin, vaan nähtiin, että joissakin tilanteissa ne ovat hyvinkin toimivia. Mutta näissä pelisäännöissä on runsaasti puutteita, jotka hallitus on luvannut työryhmätyöskentelyssä käydä läpi ja löytää niihin selkeän ratkaisun.

Olen toki tietoinen kansalaisaloitteesta, enkä viitannut millään tavalla siihen vastauksesani Pääministerin haastattelutunnilla.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.36 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että näin vastasitte, arvoisa pääministeri, koska monet tämän kansalaisaloitteen takana olevat tahot ja ihmiset ovat todella ihmetelleet tätä Pääministerin haastattelutunnilla ollutta mielipidettä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

ne. Siinä keskustelussa tuli esiin niitä pyrkimyksiä, joilla nollatuntisopimuksien alla työskentelevien asemaa voitaisiin parantaa, mutta ne ovat jäämässä kuitenkin varsin vaatimattomiksi.

Olemme juuri saaneet Tilastokeskuksen arvion siitä, että Suomessa EU:n köyhyysrajan alapuolella elää 660 000 suomalaista kansalaista eli 12 prosenttia väestöstä. Siellä on joukossa varmasti niitä, jotka joutuvat tekemään niin vähän työtunteja, saavat niin vähän työtunteja ja palkkaa, että joutuvat köyhyysrajan alle. Kertokaa nyt, arvoisa pääministeri ja muut ministerit, mitä konkreettista aiotte tehdä ja nopeasti näiden patkutoissa ja nollatuntisopimuksissa olevien aseman parantamiseksi.

16.37 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme luvanneet reilut pelisäännöt nollatuntisopimuksiin, ja olen tavannut kansalaisaloitteen tekijät. Heidän kanssaan on käyty asiallinen keskustelu. Me olemme käyneet keskustelua myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajan kanssa siitä. Meillä on kaikilla yhteisymmärrys siitä, että pelisäännöt tarvitaan. Tiedän, että tämä kansalaisaloite lähtee siitä, että siellä on 18 tunnin raja ja esitys siitä, ja tiedän, että on esitetty näitten nollatuntisopimuksien kieltämistä, mutta hallitus ei ole missään vaiheessa sellaisesta puhunut, ja meidän ymmärryksemme on, että me haemme reiluja pelisääntöjä, jotka mahdollistavat myös työn tarjoamisen. Tästä on minun ymmärtääkseni hyvä yhteisymmärrys ainakin valiokunnan puheenjohtajan kanssa — käytiin eilen tätä keskustelua — siitä, että tämä on se käsitys, ja me autamme myös valiokuntaa, tehdään yhteistyötä siinä, että meillä on virkamies, joka koko ajan kommunikoi tässä asiassa. Hallitus on luvannut nämä pelisäännöt, ja pelisäännöt tulevat.

16.38 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syy, minkä takia tämä aloite on edennyt eduskuntaan asti, on se, että nimenomaan pelisääntöjen puute aiheuttaa hyvin suuria ongelmia suomalaisilla työmarkkinoilla tällä hetkellä, myöskin ongelmia monen patkutyöläisen arjessa. Nollatuntisopimusten ongelmat eivät liity ainoastaan karensijärjestelmiin, joista on puhuttu julkisuudessa aika paljon, vaan myöskin siihen, että työnantajalla on mahdollisuus esimerkiksi kokonaan kiertää lakisääteistä työsuhteturvaa sellaisissa tilanteissa, joissa esimerkiksi on erimielisyys työnantajan ja työntekijän välillä. Nollatuntisopimuksilla työskentelevät ovat hyvin usein myöskin patkutyöläisiä, joiden tulot jäävät hyvin pieniksi johtuen siitä, että työtunteja ei ole riittävästi. Minusta on hienoa, jos hallitus nyt on ymmärtänyt, että tarvitaan parempia pelisääntöjä, mutta jäin vielä kaipaamaan konkretiaa, eli jos tämä 18 tunnin vähimmäisviikkotyöaika ei riitä, niin mitkä ovat ne konkreettiset pelisäännöt, (Puhemies koputtaa) jotka hallitus nyt tulee esittämään?

16.39 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, mistä tässä työmarkkinajärjestöjen kanssa käydyssä keskustelussa konkreettisesti puhuttiin, oli esimerkiksi tällainen tilanne, kun nollatuntisopimuksella ei työntekijälle ole tullut pitkään aikaan toimeksiantoja ja työntekijä haluaa irtisanoa sen sopimuksensa, joka ei ole käytännössä johtanut hänelle työtehtäviin. Siitä seuraa karenssi tuossa ansiosidonnaisessa työttömyysturvassa, ja tämä on selvä epäkohta, ja tässä oikeastaan kaikki pöydän ääressä nyökyttelivät. Eli ymmärsin, että täältä löytyy konkreettisia asioita, joissa päästään eteenpäin, mutta hallitus ei toki ole kirjoittanut valmiiksi työryhmälle agenda, jonka mukai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

seen lopputulokseen pitää päästä, vaan työryhmä käy läpi puutteet ja hallitus sitten toimii lopputuloksen mukaisesti.

16.40 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ministeri Lindström sanoi, tähän on tulossa pelisäännöt, ja se on äärimmäisen tärkeä juttu — viitataan nyt pääministerin puheeseen siitä, että näitä puutteita korjataan.

Mutta itse tämä asia, nollatuntisopimukset, ei välttämättä ole ihan huono, kun se mahdollistaa työntekijälle useamman työnantajan käytön. Tämmöisessä tilanteessa, (Välihuutoja vasemmalta) että on useampi työsopimus, työntekijä voi saada useamman viikoittaisen työtunnin ja sitä kautta parantaa ansiotasoaan. Minä kysyisinkin nyt ministeri Lindströmilta: nyt kun tätä TE-keskuksetien työnhakuakin parannetaan, niin otetaanko tässä parannustyössä huomioon se, että työntekijällä voi olla useampia työnantajia, ja vaikka viikoittainen tuntimäärä ei olisi kovin iso, näistä kuitenkin muodostuisi työntekijälle riittävä viikotuntimäärä?

16.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koetin ensimmäisessä puheenvuorossani aukaista sitä, mitä tarkoittaa pelisääntöjen luominen. Se tarkoittaa toisaalta sitä, mihin pääministerikin viittasi, liittyen yhteiseen huoleen tästä epäoikeudenmukaiseksi koetusta karensista, mutta toisaalta on sitten tämä, mitä edustaja Turunen sanoi, että pitää jättää tilaa sille, että on mahdollisuus, että me emme rakenna systeemiä, joka estää työllistymisen. Siitä lähtökohdasta lähdetään rakentelemaan näitä pelisääntöjä. Se on tässä se pointti: ei estetä työllistymistä, mutta rakennetaan pelisäännöt.

16.42 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että jokaisessa tilanteessa nollasopimus ei ole huono asia, mutta on vaikea kuvitella, mikä olisi se tilanne, jossa siitä todellisuudessa on lisäarvoa. Meillä on esimerkiksi henkilöstövuokrausyrityksissä sellaisia, joissa kaikilla on nollatuntisopimukset, ja sitten aivan samalla toimenkuvalla henkilöstövuokrausyrityksiä, joissa kellään ei tarvita nollatuntisopimuksia. Kun me tiedämme, että meillä on joku järjestelmä, josta varmasti on joillekin haittaa mutta ei kenellekään erityistä hyötyä, miksi me emme voisi sellaista järjestelmää kieltää? Merkittävä osa nollatuntisopimuksilla työskentelevistä ihmisistä on pitkään työskennellyt koko aikaista työaikaa. Siitä huolimatta heillä ei ole mahdollisuutta esimerkiksi sairastumiseen siinä pelossa, että työtunnit lakkaavat siihen. Jos työnantajalla on tarjota nolla tuntia, miksi ylipäätään sopia työsopimuksia?

16.43 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse siitä, että voi olla ihmisiä, jotka vapaaehtoisesti ilmoittavat, että haluavat tämmöisen nollatuntisopimuksen siinä elämäntilanteessa, missä ovat. Pitäisikö meidän estää se? Minun mielestäni ei. Kun meillä on muutenkin valtavasti työttömyyttä tässä maassa, niin miksi me rakentaisimme sellaisen systeemin, joka estäisi sen? En minä millään lailla sitä puolustele, pääsääntöisesti siellä on ollut todella paljon ongelmia — viitataan nyt vaikka tähän epäoikeudenmukaiseen karensijärjestelmään — mutta nyt ollaan rakentamassa pelisääntöjä, ja minun mielestäni silloin mennään iso askel eteenpäin. Tästä toivottavasti on kaikilla yhteisymmärrys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.